

APORTACIONS D'ECAS AL PLE SOBRE POBRESA

En base a l'espai de debat 'Pobresa i desigualtats' celebrat a l'Assemblea General del 28.02.2014

10 ANYS SUMANT!

Amb motiu del proper Ple parlamentari sobre pobresa i desigualtats i de la signatura del Pacte de lluita contra la pobresa, ECAS vol aportar les seves reflexions a partir del debat en el marc de l'Assemblea.

1.- Context

1.1. Situació actual. Problemàtiques emergents

Espanya és el país amb més atur, més desigualtat i més fracàs escolar de la UE:

	Espanya	Unió Europea	Catalunya
Taxa pobresa	20,7	15,3	19,6
Pobresa infantil	29,5	13,1	26,5
Pobresa energètica	12% (2010)		18% - 25% en famílies de 15.000€/any
Taxa Arope	28		26,4
Treballadors pobres	12,3	9,4	11,1
Llars sense ocupació	13,8	10,1	13,1
Desigualtat S90/S10	6,9	4,7	5,33
Atur	25,1	11,2	24,5
Atur llarga durada	11,1	4,5	11,1
Atur joves	55,7	23,1	57,3
Fracàs escolar	28,4	12,9	24

Algunes dades que ens ajuden a comprendre l'evolució dels darrers anys:

	2006	2012
Intensitat de treball	3,9%	10,5%
	2009	2012
Arope	16,5%	23,3%
	2007	2012
Risc de pobresa	22,3%	31,5%
Llars sense ocupació	4,5%	13,1%
	2008	2013
Atur llarga durada	15,0%	60,0%

1.2.- Temes que ens preocupen. Mínims que cal garantir en una societat democràtica i rica com la nostra: dignitat de la persona, drets socials reconeguts

DESIGUALTATS

Espanya és el país europeu on més han crescut les desigualtats en els darrers anys: **la diferència entre els ingressos del 10% més rics i el 10% més pobres és sis vegades més gran.**

A més, estem experimentant una concentració molt elevada de les diferències territorials als nostres barris: concentració de l'atur i l'emigració.

Una dada a recordar:

	2001	2012
zones amb atur superior a la mitjana	8%	12%
zones amb atur inferior a la mitjana	4%	14%

Diuen que **la pobresa ha existit sempre, que és un problema estructural** que no podem modificar. La intensitat de la pobresa és cada cop més profunda: 22,3% el 2007, 31,5% el 2011. → Com ho canviem?

DESNUTRICIÓ

55.000 casos de malnutrició a Catalunya segons el Síndic de Greuges. D'uns 660 casos de deficiències alimentàries, 95 són provocats per la pobresa extrema i 91 per malaltia. És una realitat que havia desaparegut.

Taxa risc de pobresa abans i després de les transferències socials: passa del 42,7% al 26% amb les pensions i al 19,1% amb totes les transferències. Malgrat no som dels països més eficaços, la inversió social demostra els seus efectes positius.

Persones aturades sense prestació: 342.000 llars sense cap persona ocupada, una realitat que augmenta.

Habitatge o exclusió residencial: 6.972 persones sense llar a Catalunya, 3.000 a Barcelona (de les quals 870 dormen al carrer). La PAH comptabilitza 500.000 execucions hipotecàries des del 2007 a Espanya, 96.927 a Catalunya (el 2013, 45 al dia).

Renda garantida de ciutadania o altres, com la RMI. Cal garantir uns mínims per a una vida digna (Estatut art. 32.4). Els 143 milions de pressupost 2014 deixen gent al carrer. Cal recordar que s'havia arribat a 170 milions al començar la crisi.

L'afebliment dels drets continua, i sembla que ja s'accepta aquesta pèrdua del seu reconeixement perquè argumenten que el sistema de protecció és insostenible.

Crisi del model de protecció: La manca de recursos justifica renunciar a alguns drets, a la seva universalitat o a la seva gratuïtat? Cal parlar de canvi de model de l'Estat de Benestar o de transformació d'alguns dels seus paràmetres?

Manca de recursos per fer front a la demanda social sense caure en l'assistencialisme. Tenim el risc de fractura social? Quines accions caldria emprendre? Hem de canviar alguna cosa en la manera com fem acció social?

LAPAD, davallada pressupostària de l'Estat i repercussions a Catalunya. Nous acords amb rebaixes dels costos, barems i risc de pèrdua de qualitat en l'atenció, 8.000 persones en llista d'espera per una plaça. Hem de renunciar a una llei que és inviable econòmicament perquè no es va preveure la demanda real?

Pressupost 2014: es diu que iguala el de 2013, però durant el darrer any es van fer fortes retallades encobertes (-12,5%) perquè no hi havia pressupost aprovat, sinó prorrogat de 2012. Aquest any només s'incrementa en 91 milions per a RMI, beques menjador, suport a l'habitatge i pobresa infantil. N'hi ha prou per respondre les necessitats emergents?

Vulnerabilitat social: Segons un qüestionari de l'EAPN, el 2013 el 70% de les persones presenta risc moderat de vulnerabilitat, el 19% risc alt, el 10% molt alt i l'1% un risc extrem. Podem acceptar aquesta realitat sense qüestionar-la?

1.3. Elements de context polític

Pacte de lluita contra la pobresa. Ple del Parlament 12 de març. Plataformes reivindicatives. Sobre el Pacte: Procés, objectius, recursos. Valoracions

PUNTS FORTS: Participació inicial de les entitats, transversalitat, indicadors per avaluació, definició de prioritats, model de prevenció. Valor de la comunitat. Coordinació entre departaments, voluntat d'aconseguir un acord de país.

PUNTS FEBLES: confusió entre Pacte i Pla, en el seu procés, els objectius, el pressupost i l'avaluació. Manca de recursos econòmics (852 M€) per reduir la pobresa, en especial per potenciar l'ocupació. Coherència entre principis i actuació. No se sap qui signa, dirigeix i gestiona. Visió de la pobresa en un sentit economicista i no global i dinàmic. Poca referència a Europa 2020 i a Fons estructurals. Poca relació amb els ens locals i entitats socials. Poc aprofitament de les oportunitats d'innovació davant la nova i canviant realitat.

Valoracions en relació a la proposta de Pacte de lluita contra la pobresa presentada pel Govern:

- No es poden acceptar mesures, plans i actuacions sense pressupost. Demanem definir quantitats i/o percentatges segons els objectius fixats. Al marge del volum de recursos, cal posar l'èmfasi en les prioritats i la distribució de les partides existents
- La confusió o vinculació amb el Pla contra la pobresa li resta visió de futur com a Pacte. Cal definir objectius del Pacte per identificar quins compromisos se signen
- Cal màxim consens i implicació d'altres actors (empreses, societat civil) que signin el Pacte i es comprometin: UN PACTE DE PAÍS

Noves propostes al Pacte:

- o Caldria incloure la redistribució de la riquesa com a principi bàsic
- o És necessari contemplar mesures de prevenció i lluita contra el frau fiscal

Plataformes en les quals ECAS participa o a les quals dóna suport:

- **Pobresa Zero:** el Manifest 2013 que ECAS va signar apel·la a la corresponsabilitat per frenar els processos d'empobriment amb polítiques més justes i equitatives que tinguin una visió global i incloguin mesures contra l'evasió i el frau fiscal. Es reclamen polítiques transformadores que vagin més enllà de les mesures paliatives o les solucions puntuals. Punts del Manifest:
 1. Polítiques i pressupostos generals que tinguin com a eix principal la lluita contra la pobresa.
 2. Polítiques i pressupostos que garanteixin uns serveis socials bàsics de qualitat i unes rendes mínimes vitals.
 3. Polítiques i pressupostos que reconsiderin la qüestió del deute públic
 4. Polítiques i pressupostos per impulsar l'ocupació
 5. Polítiques fiscals més justes i equitatives
 6. Polítiques més transparents i participatives
 7. Polítiques coherents i visió global
- **'x una Catalunya social':** campanya amb document/manifest de Prioritats que "pretén recollir les bases per a la construcció d'una Catalunya que reconegui els drets socials de tots els ciutadans i ciutadanes", demanant:
 - un servei nacional de salut totalment públic i universal, sense gestió privada
 - educació pública de qualitat i escola inclusiva, que garanteixi la igualtat d'oportunitats
 - creació d'ocupació i la lluita contra l'atur i la precarietat, reforma laboral que recuperi els drets laborals i socials
 - lluita contra la pobresa i per la cohesió social, desenvolupant, entre altres, la Renda Garantida de Ciutadania

- polítiques d'igualtat entre homes i dones
- polítiques d'habitatge
- accés universal a la cultura
- polítiques de cooperació
- una fiscalitat justa, redistributiva i mediambientalment sostenible
- un model productiu basat en la innovació, la recerca i el desenvolupament sostenible
- una administració propera a la ciutadania
- radicalitat democràtica i acabar amb la corrupció, incloent una nova llei de partits que reguli estrictament el seu finançament

- **Plataforma pel Dret a un habitatge digne:** iniciativa ciutadana apartidista i sense cap afinitat ideològica concreta que sorgeix espontàniament de la idea que els joves i no tan joves tenim part de culpa de la irracionalitat que estem patint en matèria d'habitatge. Un principi recollit en la Constitució és l'accés a un habitatge digne i no ho estem defensant adequadament. És una associació d'àmbit nacional que lluita des de finals de 2003 per un habitatge digne i assequible i per un urbanisme més just i sostenible, a mida dels ciutadans.

Actualment la plataforma treballa a l'entorn del Pacte Nacional d'Habitatge amb l'acord compartit de reivindicar que s'estableixi un fons social d'habitatge mitjançant un conveni entre Generalitat, administracions locals, entitats social, sindicats i entitats financeres. Es calcula que a Catalunya els bancs disposen d'entre 100.000 i 120.000 habitatges buits –una xifra superior a l'oficial– que haurien de cedir al fons social, per destinar-los prioritàriament a persones en situació d'exclusió social. La plataforma també reivindica que es desenvolupi la Llei del Dret a l'Habitatge i s'hi inclogui el lloguer forçós dels habitatges buits d'entitats financeres

2.- DEBAT: aportacions de les entitats d'ECAS a l'espai participatiu de la darrera Assemblea per definir els compromisos necessaris per transformar la situació actual

PUNTS CONSENSUATS:

- Més que la pobresa, **el problema de fons són les desigualtats**, tant de renda com d'oportunitats. Tenim un greu perill de dualització que, encara que sortim de la crisi, farà que una part de la població no pugui superar el daltabaix, ni sortir de la situació de pobresa severa
- En un país ric com Catalunya no es pot dir que la pobresa no té remei, que és estructural. És obligat canviar les prioritats. Ja no hi ha excuses, cal actuar urgentment. Creiem que sí que es pot, i que sí que hi ha diners; calen canvis en les polítiques fiscals, control de l'economia submergida i desenvolupar una economia al servei de les persones
- Cal anar a l'origen i corregir d'arrel les causes de la pobresa. Hi ha **múltiples factors i vessants** implicades que cal treballar

conjuntament: educació, ocupació, suport a dones i famílies, xarxa comunitària, prevenció... Cal una acció integral i global

- Dos **eixos bàsics urgents: habitatge i ocupació, en especial per als joves**. En el cas de l'ocupació en llars amb infants, no només com a font d'ingressos per cobrir les necessitats, sinó també a efectes d'evitar que els menors "heretin" patrons de dependència respecte a les prestacions
- **Garantir uns mínims vitals a tothom** que no tingui uns ingressos suficients per desenvolupar la seva autonomia i exercir plenament com a ciutadà, subjecte de drets i deures. El Govern ha d'aclarir si és a través d'una Renda Mínima d'Inserció, d'algun altre tipus de renda garantida, o per mitja d'un **únic ajut que aglutini les diferents prestacions** existents
- Àmbit educatiu: fonamental per lluitar contra les desigualtats eix bàsic de la igualtat d'oportunitats. Cal **més incidència de l'acció social en la comunitat educativa** (treball amb l'entorn i el context dels infants, suport a les famílies)
- Dicotomia entre objectius de màxims i peticions concretes, immediates, urgents: **l'assistencialisme i la resposta a emergències no són accions socials transformadores**, de construcció d'un model més equitatiu. Cal combinar propostes puntuals urgents (suport a famílies) amb la perspectiva de prevenció i combat de les desigualtats a mitjà i llarg termini. Objectiu últim: **l'autonomia de les persones i el reconeixement del seus drets**
- En aquests moments cal **optimitzar els recursos** i ser **més eficaços**; avui estem a la cua d'Europa. És urgent la simplificació administrativa i és convenient racionalitzar les prestacions i els ajuts. Unificar-los en **una sola prestació** permetria guanyar en agilitat i suposaria menys cost de gestió, la qual cosa beneficiaria l'Administració, les entitats socials i les persones receptores
- **Apoderament del teixit associatiu** per potenciar la inserció laboral i donar suport a dones i famílies
- Reptes i propostes com a entitats:
 - o Identificar concrecions i sumar amb altres iniciatives col·lectives (p.ex. campanya/document 'Prioritats x una Catalunya social')
 - o Recull d'experiències pràctiques que hagin donat bon resultat

EN CONCLUSIÓ: La sessió parlamentària del 12 de març ha d'aconseguir que tothom –Govern, partits polítics, agents socials, tercer sector i societat en general— prengui consciència de la problemàtica actual i de la seva gravetat. No s'ha de poder tornar a dir que la pobresa no s'ha agreujat o que no es pot lluitar contra ella. Cal un esforç per assolir un pacte de país, amb compromís de tota la societat, per reduir la pobresa i les desigualtats. El sector social hi dedicarà el màxim esforç i tots els recursos al seu abast per fer-ho possible.

EL PARLAMENT ESTÀ OBLIGAT A TROBAR ELS PUNTS DE CONSENS NECESSARIS PER INCIAR UN CANVI TRANSFORMADOR CAP A UNA SOCIETAT JUSTA I EQUITATIVA.